

تبیین مولفه های تعیین کننده تجدید ارزیابی دارایی های ثابت

وحید غفاری

دکتری حسابداری دانشگاه مازندران

اسفندیار ملکیان کله بستی^۱ ©

استاد گروه حسابداری دانشگاه مازندران

قدرت ا. . . برزگر

دانشیار گروه حسابداری دانشگاه مازندران

(تاریخ دریافت: ۸ مهر ۱۴۰۲؛ تاریخ پذیرش: ۲۰ آذر ۱۴۰۲)

یکی از بحث برانگیزترین موضوعاتی که همواره در کانون توجه تدوین کنندگان استانداردها، سرمایه گذاران، جامعه علمی و اعضای حرفه قرار دارد، تجدید ارزیابی دارایی های ثابت است. چنین ابزاری برای شرکتها از این جهت چالش برانگیز قلمداد می شود که از یک سو فرآیندی رسمی برای به روزرسانی ارزش دفتری داراییهای ثابت در راستای ارائه اطلاعات مربوط بوده و از سوی دیگر ممکن است تحت تاثیر انگیزه های فرصت طلبانه مدیران جهت پوشش عملکرد ضعیف قرار گیرد. به همین جهت، هدف این پژوهش شناسایی عوامل تعیین کننده تجدید ارزیابی دارایی های ثابت در بازار ایران بوده که در سال های اخیر گسترش قابل توجهی یافته است. در این مطالعه عوامل تعیین کننده تجدید ارزیابی دارایی های ثابت به شش مؤلفه اقتصادی، قانونی، بازار، صنعت، شرکتی و انگیزه های مدیریتی طبقه بندی شده و طی دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ به روش PLS مورد بررسی قرار گرفته اند. جامعه آماری پژوهش، کلیه شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۰ سال و با در نظر گرفتن شرایط فعال بودن نماد بورسی و عدم عضویت در گروه های مالی، واسطه گری، بانکی و بیمه می باشد. یافته ها نشان داد که عوامل اقتصادی، بازار، صنعت و شرکتی در تجدید ارزیابی دارایی ها نقش داشته و عوامل قانونی و انگیزه های مدیران در چنین فرایندی هیچگونه دخالتی ندارند. یافته های این پژوهش می تواند دستاوردهای قابل ملاحظه ای برای فعالان حرفه حسابرسی و نهادهای ناظر به واسطه برآورد ریسک حسابرسی به همراه داشته باشد.

واژه های کلیدی: تجدید ارزیابی، داراییهای ثابت، تحلیل عاملی.

© (نویسنده مسئول) e. malekian@umz. ac. ir¹

مقدمه

موضوع تجدید ارزیابی دارایی های ثابت در سال های جاری و حتی در دو دهه اخیر از مباحث با کاربرد زیاد و بحث برانگیز بوده و با توجه به اقتصاد تورمی موجود در کشور ما انتظار می رود همچنان بعنوان یک مقوله چالشی در ادامه مطرح باشد و بایستی از منظر های قانونی و استانداردهای حسابداری و همچنین جنبه های رفتاری به آن توجه خاص شود. چنین موضوعی برای شرکت ها از این جهت چالش برانگیز قلمداد می شود که از یک سو فرآیندی رسمی برای به روزرسانی ارزش دفتری دارایی های ثابت در راستای ارایه اطلاعات مربوط بوده (یو و همکاران، ۲۰۱۸) و از سوی دیگر ممکن است تحت تاثیر انگیزه های فرصت طلبانه مدیران جهت پوشش و کتمان عملکرد ضعیف قرار گیرد [۸]. به همین منظور، یکی از بسترهای پژوهشی که در رابطه با تجدید ارزیابی دارایی های ثابت به ویژه در بازارهای نوظهور و در حال توسعه شکل گرفته است، تبیین مؤلفه های تعیین کننده آن است. به گونه ای که اعتقاد دارند که در چنین محیط هایی به دلیل نوسان شرایط اقتصادی و کیفیت پایین اطلاعات، فرایند تجدید ارزیابی سازوکاری جهت ارایه اطلاعات سودمند جهت تصمیم گیری استفاده کنندگان محسوب می گردد [۱۶]. فرایند تجدید ارزیابی به طور معمول تابع استانداردهای حسابداری مالی است اما مرور ادبیات حسابداری و مالی نشان می دهد که چنین فرایندی تابع مؤلفه های گوناگونی نیز قرار می گیرد. به گونه ای که بخشی از پژوهش ها متمرکز بر ویژگی های شرکتی مانند اندازه شرکت، اهرم مالی، نقدینگی، زبان [۱۰] و عملکرد [۱۳] بوده است. یا این که انگیزه ها و ویژگی های مدیریتی مانند مدیریت سود [۶]، بیش اعتمادی مدیران و خصوصیات هیئت مدیره نیز در تشریح فرایند تجدید ارزیابی شرکت ها معرفی شده اند. طیف دیگری از ادبیات پژوهشی به بررسی مؤلفه هایی خارج از ویژگی های شرکتی تغییر جهت داده است. به عنوان نمونه، ریسک سقوط قیمت سهام [۸] و یا عوامل اقتصاد کلان مانند شاخص سطح عمومی قیمت ها [۱۶]، واکنش بازار [۱۰]، و استانداردهای حسابداری از جمله مؤلفه هایی بوده اند که در تبیین تجدید ارزیابی دارایی ها مورد استفاده قرار گرفته اند. در همین راستا اعتقاد داشته اند که تصمیم گیری های مدیریتی در تجدید ارزیابی به عوامل مختلفی مانند عامل قراردادی، عامل سیاسی و محیط اطلاعاتی شرکت ها بستگی دارد [۱۷]. دلایل متعددی برای تجدید ارزیابی دارایی های غیر جاری ذکر شده است که یکی از مهمترین آنها عبارت از ارائه اطلاعات مالی مربوط تر در تصمیم گیری استفاده کنندگان جهت تصمیم گیری های اقتصادی است [۱۶].

تجدید ارزیابی دارایی های ثابت به دلیل استفاده از ارزش های بازار منجر به شفافیت بیشتر، تسهیل پیش بینی عملکرد آینده شرکت و بهبود فرایند تصمیم گیری سرمایه گذاران می شود. آنها بر اساس چنین دیدگاهی مطرح کرده اند که تجدید ارزیابی دارایی ها افزون بر این که عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش داده و رفتار فرصت طلبانه مدیران را کنترل می کند، ابزاری برای جلوگیری از کاهش ارزش سهام، تسهیل تأمین مالی، کشف نرخ بازده واقعی، کمک به تصمیمات سرمایه گذاری و برآورده ساختن انتظارات عملکردی قلمداد شده و سبب می شود تا انگیزه های سوداگرایانه ناشی از ارزش پایین دارایی ها تعدیل گردد. در مقابل، رویکرد دیگری وجود دارد که تجدید ارزیابی را به عنوان محرک و ابزاری برای پوشش

عملکرد ضعیف و انگیزه های فرصت طلبانه مدیران تلقی می کند [۱۳]. همچنین بیش اطمینانی مدیران نیز می تواند بر ارائه اطلاعات مالی در بازار سرمایه تأثیر گذار باشد، زیرا این مدیران بر این باورند که با ادامه دادن پروژه های سرمایه گذاری، ارزش سهامداران در بلند مدت حداکثر می شود [۲].

تجدید ارزیابی منجر به شناسایی گلوگاه ها و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی می شود که این مسئله ممکن است تمایل مدیران را برای چنین فرایندی کاهش دهد. چرا که هرگاه از طریق تجدید ارزیابی رشد قابل توجهی در دارایی های ثابت رخ دهد این موضوع از وجود عدم تقارن اطلاعاتی حکایت دارد که ممکن است پیامدهای بالقوه ای مانند ریسک شهرت و جایگاه شغلی را برای مدیران ایجاد کند [۱۵]. همچنین، تجدید ارزیابی دارایی ها سبب می شود که ریسک حساسی به واسطه متورم شدن دارایی ها و افزایش سطح اهمیت حساسی تشدید گردد [۱۲].

با توجه به مطالب بالا، انتظار می رود که تجدید ارزیابی دارایی ها تابع عوامل و ویژگی هایی باشد که در شرایط محیطی، اقتصادی و نهادی گوناگون تغییر یابد که این پژوهش درصدد است تا با شناسایی مؤلفه ها به تبیین تجدید ارزیابی شرکت های ایرانی بپردازد. بر این اساس، پرسش های اصلی این پژوهش بدین صورت تدوین شده است:

۱- مؤلفه های تعیین کننده فرآیند تجدید ارزیابی دارایی های ثابت در بازار سرمایه ایران کدامند؟

۲- کدام مؤلفه بالاترین وزن را در تبیین فرآیند تجدید ارزیابی دارایی های ثابت دارد؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

تجدید ارزیابی دارایی ها و نظریه اثباتی

تئوری های اثباتی حسابداری توضیح میدهد که هر شرکتی سیاست حسابداری خود را دارد که از یک شرکت به شرکت دیگر متفاوت است و این شرکت می تواند آزادانه در مورد سیاست های حسابداری خود تصمیم بگیرد و به واسطه آن هزینه های قرارداد را به حداقل رسانده و ارزش شرکت را حداکثر کند. این آزادی و اختیاری که به مدیر شرکت برای تصمیم گیری در مورد انتخاب خط مشی حسابداری داده شده، احتمال بیشتری را برای انجام اقدامات فرصت طلبانه برای وی ایجاد می کند [۱۴].

براساس فرضیه پاداش، مدیران شرکت ها به احتمال بیشتر رویه های حسابداری را انتخاب می کنند که سودهای دوره های آینده به دوره جاری منتقل شوند. در صورتی که مبلغ پاداش تابعی از سود گزارش شده باشد، انگیزه مدیران از این کار دریافت پاداش بیشتر به واسطه سود خالص بیشتر است. در واقع، اگر مدیران دو روش را پیش رو داشته باشند، مطابق با این فرضیه روشی را انتخاب می کنند که منجر به سود بیشتر و در نهایت پاداش بیشتر شود.

بر اساس فرضیه قراردادهای بدهی با فرض ثابت بودن دیگر عوامل، هر قدر نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام بیشتر باشد، احتمال بیشتری وجود دارد که مدیر روشی را انتخاب کنند که بتوانند سود گزارش شده از دوره های آینده را به دوره جاری منتقل نمایند. در واقع با افزایش سود حسابداری حقوق صاحبان سهام شرکت بزرگتر می شود، از این رو نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام شرکت بهبود می یابد. باید توجه کرد که فرآیند تجدید ارزیابی منجر به شناسایی ارقام بسیار بزرگی با عنوان مازاد تجدید ارزیابی در

حقوق صاحبان سهام می شود، بنابراین حقوق صاحبان سهام شرکت به رغم کاهش سود خالص، بزرگ می شود. در ضمن، مبلغ تفاوت هزینه استهلاک قدیم به استهلاک جدید به سود انباشته بر می گردد، از این رو به رغم کاهش سود خالص در نهایت حقوق صاحبان سهام بزرگتر شده و نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام بهبود می یابد. بنابراین با توجه به فرضیه قراردادهای بدهی، استفاده از روش مازاد تجدید ارزیابی از نظر مدیران توجیه خواهد داشت [۱۴].

مطابق با فرضیه هزینه های سیاسی، با فرض ثابت بودن سایر عوامل، هرچه هزینه های سیاسی پیش روی شرکت بیشتر باشد احتمال انتخاب رویه ایی که سود گزارش شده را از دوره جاری به دوره های آینده منتقل کند، بیشتر است. هزینه های سیاسی می توانند به دلیل سودآوری بالای شرکت به آن تحمیل شوند، زیرا ممکن است سودآوری بالا توجه رسانه ها و مصرف کنندگان را جلب کند. چنین توجهی میتواند منجر به واکنش سیاست مداران و قانون گذاران شود و هزینه های بیشتری را از طرف آنها بر شرکتها تحمیل کند [۷]. فرضیه هزینه های سیاسی بیشتر مختص شرکت های بزرگ است و از آنجا که به طور معمول بیشتر شرکت های بزرگ شرکت های قدیمی هستند، از اینرو ارزش دفتری تفاوت فاحشی دارد. بنابراین در صورت تجدید ارزیابی دارایی های استهلاک پذیر، هزینه استهلاک به شدت افزایش خواهد یافت. در نتیجه، منطقی خواهد بود که شرکتها از تجدید ارزیابی به عنوان ابزاری برای مصون ماندن از هزینه های سیاسی استفاده کنند، زیرا با تجدید ارزیابی، سود خالص به شدت کاهش می یابد [۱۲].

تجدید ارزیابی دارایی ها و نظریه علامت دهی

براساس فرضیه علامت دهی اینگونه استدلال می شود که شرکت ها به منظور ارائه اطلاعات جدید و بروز برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی اقدام به تجدید ارزیابی دارایی ها می نمایند. در صورتی که تجدید ارزیابی با هدف اطلاع رسانی انجام شود انتظار می رود این اطلاعات ارتباط ارزشی داشته باشند و واکنش بازار به این اخبار مثبت باشد زیرا اطلاعات تجدید ارزیابی دارایی ها عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می دهد. تجدید ارزیابی اغلب به عنوان یک بازبینی تعریف میشود که ارزش دارایی را افزایش می دهد، در حالی که در عمل می تواند ارزش ثبت شده بالاتر یا پایین تر ثبت گردد [۱۸]. بایی و لی و کیم (۲۰۱۹) نشان داده اند که تجدید ارزیابی دارایی های ثابت به بهبود مربوط بودن و به موقع بودن اطلاعات افشا شده کمک می کند و تأثیر مثبت بر آن دارد و از این طریق ریسک سقوط قیمت سهام را کاهش می دهد.

تجدید ارزیابی داراییها و نظریه رفتار فرصت طلبانه

براساس فرضیه فرصت طلبی مدیران نه به دلیل ارائه اطلاعات جدید از ارزش دارایی ها بلکه برای ترمیم وضعیت مالی شرکت از جمله پوشش اهرم مالی بالا، کاهش هزینه قراردادهای پوشش زیان های انباشته

در وضعیت مالی ضعیف شرکت و سایر موارد اقدام به تجدید ارزیابی دارایی ها و شناسایی مازاد تجدید ارزیابی در حقوق صاحبان سهام می نمایند. (کاهان، ۲۰۱۹).

پژوهش های خارجی

احمد ریفای (۲۰۲۳) در تحقیقی با عنوان تحلیل عوامل مالی و غیرمالی بر تجدید ارزیابی دارایی های ثابت در بانک های کشور اندونزی، نتیجه گرفت که حجم دارایی ها و اندازه شرکت اثر مثبت بر روی تجدید ارزیابی دارایی های ثابت داشته ولی اهرم، نقدینگی، ساختار مدیریت و استقلال هیئت مدیره تأثیری بر تجدید ارزیابی دارایی های ثابت ندارد.

در تحقیقی دیگر فنانی و کاملیا (۲۰۲۰) با عنوان تاثیر سابقه و پاداش هیات مدیره و اهرم مالی بر اقدام به تجدید ارزیابی دارایی های ثابت ضمن بررسی به این نتیجه رسیدند که سابقه سیاسی و سابقه کار حسابداری اعضای هیات مدیره تأثیری بر انتخاب روش تجدید ارزیابی ندارد اما شرکت هایی که اعضای هیات مدیره با سابقه نظامی دارند بیشتر از روش تجدید ارزیابی دارایی ها استقبال کرده اند. آن ها همچنین به این نتیجه رسیدند که پاداش هیات مدیره و وضعیت بدهی شرکت ارتباطی مستقیم با تصمیم به تجدید ارزیابی دارایی ها ندارد.

در تحقیقی در کشور اندونزی یوسی دیانتیمالا (۲۰۱۸) با توجه به دستورالعمل استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی^۱ (IFRS) مبنی بر انجام تجدید ارزیابی دارایی ها به ۱۱۱۲ مشاهده در سالهای ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۶ با عنوان عوامل موثر در تجدید ارزیابی شرکت های فهرست شده در IFRS پرداخت که در این میان ۲۶۲ شرکت به تجدید ارزیابی پرداخته بودند. یافته های این تحقیق نشان میدهد شرکت هایی که به تجدید ارزیابی پرداخته اند شرکت هایی هستند در دو سال قبل از تجدید ارزیابی دارایی اهرم بالا و فرصت سرمایه گذاری کم هستند. همچنین از دیدگاه اندازه شرکت شرکت های بزرگتر احتمال بیشتری دارد که تجدید ارزیابی را انتخاب کنند [۱۹].

پژوهشهای داخلی

محمدرضایی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی تحت عنوان تجدید ارزیابی دارایی ها و مدیریت سود دریافتند که بین تجدید ارزیابی دارایی ها و مدیریت سود رابطه مستقیم وجود دارد. همچنین یافته های تحقیق آن ها نشان می دهد که رابطه بین مدیریت سود و تجدید ارزیابی زمانی قوی تر است که تجدید ارزیابی از محل دارایی های استهلاک نا پذیر است [۶].

خوشکار و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیق خود نشان دادند که تجدید ارزیابی دارایی های ثابت بر رابطه بین بیش اعتمادی مدیران و درماندگی مالی شرکت، تاثیر منفی و معنادار دارد، این نتیجه نشان می دهد که در ایران هدف اصلی از تجدید ارزیابی دارایی ها، افزایش سرمایه، پوشانیدن زیان انباشته، افزایش بهای

¹ International Financial Reporting Standards

تولیدات در شرایط درماندگی مالی و برای خروج از ماده ۱۴۱ قانون تجارت از سوی شرکت ها مورد استفاده قرار گرفته است همچنین تجدید ارزیابی داراییهای ثابت بر رابطه بین بیش اعتمادی مدیران و درماندگی مالی شرکت، تأثیر منفی و معنادار دارد. [۴].

حاجیان و همکاران (۱۴۰۰) به بررسی عملکرد آتی و عکس العمل بازار سرمایه در پی تصمیم به تجدید ارزیابی پرداختند که نتایج تحقیق آن ها نشان دهنده ی عدم وجود رابطه بین تجدید ارزیابی دارایی ها و عملکرد آتی شرکت و وجود رابطه مستقیم بین مازاد تجدید ارزیابی و قیمت سهام شرکت می باشد. همچنین آنها نشان دادند تجدید ارزیابی از طریق تغییراھرم بدهی میتواند بازده سهام را دستخوش تغییر نماید [۳].

امیر عباس صاحبقرانی و هادی سجلاتی (۱۴۰۱) در تحقیقی تحت عنوان بررسی ارتباط تجدید ارزیابی دارایی ها با نوسانات قیمت سهام و تحلیل رفتار سهامداران نشان دادند که بین تجدید ارزیابی و نوسانات قیمت سهام شرکت رابطه مستقیمی وجود دارد و این رابطه مثبت می باشد به طوری که با انجام فرآیند تجدید ارزیابی، ریسک تأثیر پذیری قیمت به صورت افزایشی می شود، بدلیل اینکه اعتقاد بر این است که با تجدید ارزیابی ارزش سهم بیشتر شده است. همچنین در این تحقیق نشان داده شد که بین تجدید ارزیابی و نوسانات قیمت سهام شرکت های دارای زیان خالص و بین تجدید ارزیابی و نوسانات قیمت سهام شرکت با حجم بالای معاملات، ارتباط معناداری وجود ندارد که این امر نتیجه عدم توجه به بنیاد سهم است [۵].

سوالات پژوهش

بر اساس آن چه که گفته شد و مرور پیشینه پژوهش، در این پژوهش عوامل تعیین کننده تجدید ارزیابی دارایی های ثابت به شش مؤلفه اقتصادی، قانونی، بازار، صنعت، شرکتی و انگیزه های مدیریتی طبقه بندی شده اند. بر این اساس سوالات پژوهش به صورت زیر قابل طرح هستند:

- ۱- آیا عوامل اقتصادی در تعیین تصمیم تجدید ارزیابی دارایی ها نقش دارند؟
 - ۲- آیا عوامل قانونی در تعیین تصمیم تجدید ارزیابی دارایی ها نقش دارند؟
 - ۳- آیا عوامل بازار در تعیین تصمیم تجدید ارزیابی دارایی ها نقش دارند؟
 - ۴- آیا عوامل صنعت در تعیین تصمیم تجدید ارزیابی دارایی ها نقش دارند؟
 - ۵- آیا عوامل شرکتی در تعیین تصمیم تجدید ارزیابی دارایی ها نقش دارند؟
 - ۶- آیا عوامل انگیزه های مدیریتی در تعیین تصمیم تجدید ارزیابی دارایی ها نقش دارند؟
- از آنجایی که عوامل شش گانه فوق به صورت مستقیم قابلیت اندازه گیری ندارند (عوامل پنهان)، هر یک از این عوامل با استفاده از شاخص های آشکار سنجش شده (عوامل آشکار) و وارد مدلسازی معادلات ساختاری می شوند. این شاخص ها به تفکیک عوامل شش گانه در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول (۱) عوامل تعیین کننده تجدید ارزیابی دارایی های ثابت

عوامل	شاخص ها	علامت اختصاری
اقتصادی	شاخص سطح عمومی قیمت‌ها	PI
	نرخ بهره	INTEREST
	مالیات	TAX
قانون و مقررات	استانداردهای حسابداری	STD
	ماده ۱۴۱ قانون تجارت	TEJ۱۴۱
بازار	واکنش سهامداران	REACT
	ریسک سقوط قیمت سهام	CRASH
صنعت	نرخ رشد صنعت	INDGR
	رقابت پذیری صنعت	INDCOM
	سهام صنعت	INDRET
	نوع صنعت	INDTYPE
شرکتی	اندازه شرکت	SIZE
	اهرم مالی	LEV
	عملکرد	PERF
	اندازه دارایی های ثابت	FIXED
	مشهود	
	نقدینگی	CASH
	زیان	LOSS
	کاهش جریان نقدی عملیاتی	CFODEC
	رشد شرکت	GROWTH
انگیزه های مدیریت	مدیریت سود	INCM
	استقلال هیات مدیره	BRDDEP
	بیش اطمینانی مدیران	OVERCONF
	تخصص مالی هیات مدیره	BRDEXPERT

پژوهش شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف، از نوع بنیادی تجربی در حوزه تحقیقات اثباتی حسابداری است. داده‌های اولیه از طریق مشاهده صورت‌های مالی شرکت‌های منتخب گردآوری شده و با استفاده از روش‌های آماری از جمله مدلسازی معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و سوالات پژوهش مورد آزمون قرار

گرفته است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و قلمرو زمانی ۱۰ ساله طی دوره زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۹ می‌باشد. شرکت‌های مورد بررسی با توجه به شرایطی از قبیل فعال بودن نماد شرکت در طی بازه زمانی پژوهش، عدم عضویت در گروه مالی، واسطه‌گری، بانک و بیمه، سال مالی پایان اسفند ماه و در دسترس بودن اطلاعات آنها انتخاب شدند. در نهایت بر اساس این شرایط، اطلاعات تعداد ۱۲۸ شرکت (۱۲۸۰ سال-شرکت) در بازه زمانی پژوهش از پایگاه اطلاعاتی کدال^۱ گردآوری شده است.

مدلسازی معادلات ساختاری

با توجه به پنهان بودن متغیر تجدید ارزیابی دارایی‌ها از مدل سازی معادلات ساختاری بر مبنای واریانس یا حداقل مربعات جزئی استفاده شده است. بر این اساس برای تعیین عوامل تعیین کننده تجدید ارزیابی دارایی‌ها متغیرهای مشاهده پذیر محاسبه شده و از روش تحلیل عاملی تاییدی (به عنوان یکی از کارکردهای مدلسازی معادلات ساختاری) برای سنجش عوامل تعیین کننده تصمیم تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت استفاده می‌شود. تحلیل عاملی تاییدی نوعی مدل سازی معادلات ساختاری است که به طور ویژه با مدل‌های اندازه گیری یعنی روابط بین شاخص‌های مشاهده شده و عوامل نهفته سروکار دارد. هدف از مدل‌های اندازه گیری متغیر پنهان از جمله تحلیل عاملی، تعیین تعداد و ماهیت عواملی است که تنوع و متغیر را در میان مجموعه‌ای از شاخص‌ها اندازه می‌گیرند. عامل یک متغیر غیرقابل مشاهده (پنهان) است که بیش از یک اندازه گیری مشاهده شده را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این روش پیش فرض اصلی این است هر عاملی با زیرمجموعه خاصی از متغیرها ارتباط دارد و پیش فرض مشخصی در مورد تعداد عاملهای مدل، قبل از انجام تحلیل داشته باشد، البته پژوهشگر می‌تواند انتظارات خود مبنی بر روابط بین متغیرها و عاملها را نیز در تحلیل وارد کند (زارع چاهوکی، ۱۳۸۹). از آنجایی که در پژوهش حاضر مبانی نظری مشخصی برای عوامل تعیین کننده تصمیم تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت وجود دارد لذا روش تحلیل عاملی تاییدی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

مدل اندازه گیری پژوهش حاضر از نوع مدل چندبعدی مرتبه دوم سازنده-سازنده است چرا که هدف پژوهش حاضر تدوین مدلی برای اندازه گیری عوامل تعیین کننده تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت (عامل پنهان کلی) با استفاده از عوامل شش گانه (عوامل پنهان مرتبه بعدی) است. جهت ارائه مدل اندازه گیری تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت از نرم افزار اسمارت پی ال اس نسخه ۳ استفاده می‌گردد.

¹ www.codal.com

در ادامه نحوه سنجش متغیرهای آشکار در جدول ۲ارایه شده است.

شاخص ها	نحوه محاسبه
سطح عمومی قیمت‌ها	شاخص سطح عمومی قیمت‌ها بر اساس اعلامیه بانک مرکزی
نرخ بهره	نرخ بهره بر اساس اعلامیه بانک مرکزی
مالیات	نرخ موثر مالیات نقدی شرکت که برابر است با نسبت مالیات پرداخت شده به سود قبل از مالیات
استانداردهای حسابداری	یک متغیر ساختگی بوده که برابر است با یک اگر شرکت مشمول ماده 141 شود و در غیر اینصورت برابر در غیر اینصورت برابر با صفر.
قانون تجارت (ماده 141)	یک متغیر ساختگی بوده که برابر است با یک اگر شرکت مشمول ماده 141 شود و در غیر اینصورت برابر با صفر.
واکنش سهامداران	لگاریتم میانگین حجم معاملات سهام طی یک سال .
ریسک سقوط قیمت سهام	برای اندازه گیری این متغیر به صورت زیر عمل می شود: ابتدا برای اندازه گیری سقوط قیمت سهام از مدل ضریب چولگی چن و همکاران (2001) و مدل هانن و همکاران (2009) که به صورت زیر برآورد می شود استفاده شده است رابطه (۲) $NCSKEW_{it} = - (n(n-1))^{\frac{3}{2}} \sum W_{f,\theta}^3 / ((n-1)(n-2)(\sum W_{f,\theta}^2)^{\frac{3}{2}})$ $NCSKEW$ = ضریب منفی چولگی بازده ماهانه سهام t طی سال مالی t؛ W_j = بازده ماهانه خاص شرکت j در ماه t؛ N = تعداد ماههایی که بازده آنها محاسبه شده است. در این معادله هرچقدر مقدار ضریب چولگی منفی بیشتر باشد نشان دهنده خطر سقوط سهام بالا است. W_j = بازده ماهانه خاص شرکت j در ماه t سال مالی رابطه (3) برابر است با لگاریتم طبیعی عدد 1 به علاوه باقیمانده که از رابطه (4) محاسبه شده است. ϵ_{it} = بازده باقیمانده سهام شرکت j در ماه t و عبارت است از باقیمانده یا پسماند مدل در رابطه (4) رابطه (4) $W_{j,t} = \ln(1 + \epsilon_{j,t})$ که در این رابطه : $\epsilon_{j,t}$ = بازده سهام شرکت j در ماه t سال مالی t، m = بازده بازار در ماه t است. برای محاسبه بازده ماهانه بازار، شاخص ابتدای ماه از شاخص پایان ماه کسر شده و حاصل بر شاخص ابتدای ماه تقسیم میشود.
نرخ رشد صنعت	نرخ رشد فروش صنعت
رقابت پذیری صنعت	بر اساس شاخص هرفیندال: این شاخص از حاصل جمع توان دوم سهم بازار کلیه بنگاههای فعال در صنعت به دست میآید : $HHI = \sum_{i=1}^K (S_i)^2$ در رابطه بالا : K = تعداد بنگاههای فعال در بازار S_i = سهم بازار شرکت iام $S_i = \frac{x_i}{\sum_{j=1}^K x_j}$ فروش شرکت j x_j

بازده صنعت	بر اساس نرخ بازدهی صنعت
نوع صنعت	صنایع غیردولتی باشد یک در غیر اینصورت صفر
اندازه شرکت	لگاریتم دارایی ه ۱
اهرم مالی	نسبت بدهی به دارایی
عملکرد	نرخ بازده دارایی که برابر با نسبت سود خالص به دارایی
اندازه دارایی های ثابت مشهود	دارایی های ثابت مشهود به دارایی ها
نقدینگی	نسبت وجوه نقد به مجموع دارایی ها
زیان	اگر زیان داشته باشد برابر با یک در غیر اینصورت صفر.
کاهش جریان نقدی عملیاتی	اگر جریان نقدی عملیاتی نسبت به سال قبل کاهش یافته باشد برابر با یک در غیر اینصورت برابر با صفر.
رشد شرکت	بر اساس فرمول گوردون: نرخ رشد پایدار با ضریب نرخ سود تقسیم نشده در بازده حقوق صاحبان سهام به دست می آید: بر اساس فرمول گوردون: نرخ رشد پایدار با ضریب نرخ سود تقسیم نشده در بازده حقوق صاحبان سهام به دست می آید: $\text{Sustainable growth rate} = \text{Retention Rate} \times \text{ROE}$ $\text{Retention Rate} = \text{نرخ سود تقسیم نشده} / \text{نرخ سود تقسیم شده}$ $\text{Retention rate} = 1 - \frac{\text{سود تقسیم شده}}{\text{سود}}$ $\text{ROE} = \frac{\text{سود تقسیم شده}}{\text{حقوق صاحبان سهام}}$ رشد شرکت
مدیریت سود	در این پژوهش از مدل دیچاو و همکاران (1995) که به مدل تعدیل شده جونز معروف است، به عنوان مدلی برای اندازه گیری مدیریت سود استفاده می شود که به صورت زیر برآورد می شود: رابطه (۲) $\frac{TA_{it}}{A_{it-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}}{A_{it-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right) + e_{it}$ در این رابطه: TA_{it}: مجموع اقلام تعهدی که برابر است با تفاوت سود خالص از جریان نقدی عملیاتی A: مجموع داراییها REV: تغییر در فروش PPE_{it}: اموال، ماشین الات و تجهیزات تغییر در حساب های دریافتی باقیمانده این مدل به عنوان اقلام تعهدی اختیاری که معیار مدیریت سود تلقی می شود، مورد استفاده قرار می گیرد.
استقلال هیات مدیره	نسبت اعضای غیرموظف هیات مدیره به کل اعضا
بیش اطمینانی مدیران	بر اساس فرمول زیر: $ASSET \times GR_{i,t} = \hat{I}_0^2 + \hat{I}_1^2 SALE_{i,t} - GR_{i,t} + \hat{\mu}_{i,t}$ در رابطه بالا: $ASSET \times GR_{i,t}$: رشد داراییها در سال t $SALE_{i,t} - GR_{i,t}$: رشد فروش در سال t
تخصص مالی هیات مدیره	نسبت اعضای دارای مدرک مالی و حسابداری و اقتصاد هیات مدیره به کل اعضا

یافته ها

آمار توصیفی

آمار توصیفی متغیرها در جدول ۴ ارائه شده است. میانگین INTEREST نشان می دهد به طور متوسط، نرخ بهره طی سال های پژوهش برابر با ۶ درصد بوده است. همچنین میانگین TAX نشان می دهد به طور متوسط شرکت ها دارای ۹ درصد نرخ موثر مالیات نقدی هستند. علاوه بر این میانگین TEJ۱۴۱ حاکی از این است که ۷ درصد مشاهدات سال-شرکت به طور متوسط مشمول ماده ۱۴۱ قانون تجارت شده اند. بیشینه PI برابر با ۲۵۲ است که نشان می دهد بیشترین سطح عمومی قیمت ها برابر با این مقدار بوده است.

در ادامه نحوه سنجش متغیرهای آشکار در غالب جدول شماره ۲ به شرح ذیل ارائه می گردد:

جدول (۳) آمار توصیفی متغیرها

شاخص ها	متغیر	میانگین	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیگی
شاخص سطح عمومی قیمت ها	INTEREST	۶.۰۰۰۰۰۰	۱۸.۰۰۰۰۰	۱۵.۰۰۰۰۰	۱.۱۱۸۷۶۳	۱.۷۸۸۸۵۴	۴.۲۰۰۰۰۰
نرخ بهره	PI	۱۴۹.۶۶۶۷	۲۵۲.۰۰۰۰	۹۱.۰۰۰۰۰	۵۹.۰۹۱۱۹	۰.۶۷۲۸۵۵	۱.۸۹۷۱۴۳
مالیات	TAX	۰.۰۹۷۹۱۰	۰.۹۱۳۹۷۱	-۱.۱۱۵۰۵۷	۰.۱۱۸۱۹۴	۰.۲۸۹۸۲۹	۲۴.۶۸۶۰۲
استانداردهای حسابداری	STD	۰.۰۴۳۹۶۹	۱.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۳۰۳۹۱۹	۴.۵۰۷۵۰۸	۲۱.۳۱۷۶۳

اندازه دارایی های ثابت مشهود	رشد شرکت	اهرم مالی	زبان	عملکرد	اندازه شرکت	استقلال هیات مدیره	تخصص مالی هیات مدیره	مدیریت سود
FIXED	GROWTH	LEV	LOSS	PERF	SIZE	BRDDEP	BRDEXPER _T	INCM
۰.۲۶۹۷۹۶	۵.۲۱۸۸۱۰	۰.۵۸۵۲۵۲	۰.۱۳۸۰۲۱	۰.۱۴۲۸۹۰	۱۴.۹۶۳۸۷	۰.۵۲۹۸۸۶	۰.۳۴۸۳۸۲	۰.۱۱۵۷۵۷
۰.۹۳۳۹۸۱	۲۲۰.۰۸۸۴	۴.۳۴۴۵۵۹	۱.۰۰۰۰۰۰	۰.۷۲۳۰۶۰	۲۰.۷۶۸۶۹	۱.۰۰۰۰۰۰	۰.۵۰۰۰۰۰	۰.۹۴۷۰۰۶
۰.۰۰۰۰۱۷۶	۰.۵۰۶۴۱۹	۰.۳۱۴۳۱	۰.۰۰۰۰۰۰	-۱.۱۸۹۴۴۶	۱۱.۱۹۷۶۷	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۳.۸۹E-۰۵
۰.۱۹۴۴۲۳	۹.۷۷۶۴۶۱	۰.۳۴۵۵۳۶	۰.۳۴۵۱۴۷	۰.۲۰۰۱۱۷	۱.۷۳۱۵۲۹	۰.۲۶۰۱۸۱	۰.۱۵۰۱۷۳	۰.۱۱۹۷۱۹
۰.۹۰۱۶۰۱	۱۴.۷۵۲۷۲	۵.۰۷۹۱۸۴	۲.۰۹۸۹۰۵	-۰.۷۰۱۵۴۴	۰.۶۹۲۰۰۴	-۰.۸۴۹۹۱۲	-۰.۴۳۱۱۴۲	۲.۳۶۳۰۳۱
۳.۲۵۴۶۸۰	۳۰۸.۲۵۶۵	۴۷.۶۲۰۶۲	۵.۴۰۵۴۰۴	۸.۴۵۰۴۷۶	۳.۵۴۱۰۷۴	۲.۶۸۲۷۶۷	۱.۸۸۴۵۰۲	۱۱.۲۲۵۴۴

۱۲.۵۰۳۱۶	۲.۱۳۳۸۰	۰.۰۸۴۵۶۳	۰.۰۲۶۹۲	۰.۰۸۳۸۵۲	۰.۱۱۵۰۳۱	OVERCON F	رئیس اطلاعاتی مدیران
----------	---------	----------	---------	----------	----------	--------------	-------------------------

آمار استنباطی

به منظور پاسخگویی به سوالات پژوهش لازم است مدل معادلات ساختاری بررسی شود. که در ادامه مدل ساختاری پژوهش حاضر بررسی شده است.

- ۱- **هم خطی سنجها:** از معیار عامل تورم واریانس استفاده شده است که جدول ۵ نشان می دهد. همه متغیرها دارای مقدار کمتر از مقدار بحرانی ۱۰ هستند و بنابراین فاقد هم خطی می باشند [۱۰].

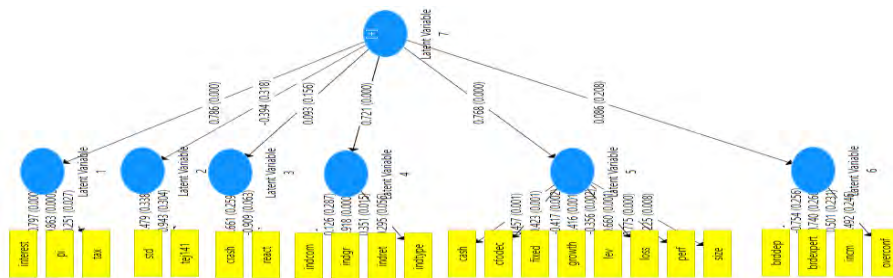
جدول (۴) هم خطی سنجها

متغیر	VIF	متغیر
Indret	2. 905	Brddep
Indtype	2. 900	Brdexpert
Interest	1. 103	Cash
Lev	1. 052	Cfodec
Loss	1. 091	Crash
Overconf	1. 081	Fixed
Perf	1. 056	Growth
Pi	1. 361	Incm
React	1. 016	Indcom
Size	1. 011	Indgr
Std	1. 007	Indret
Tax		
tej141		

۲- معناداری و رابطه سنجها

میزان مشارکت و سهم یک سنج سازنده و ارتباط آن سنج با سازه مورد نظر بررسی می شود. بدین منظور از مقادیر وزن بیرونی که خروجی رویه راه اندازی خودکار می باشد استفاده شد. چنانچه سنج معنادار نباشد و بار عاملی آن کمتر از ۰/۵۰ باشد از مدل حذف می شود [۱]. در پاسخ به سوالات پژوهش مبنی بر نقش متغیرهای اثرگذار بر تجدید ارزیابی دارایی های شرکت، باید متغیر از نظر آماری دارای وزن

بیرونی معنی دار باشد. معنی داری وزن ها از طریق آماره t تعیین می گردد. نتایج معناداری و رابطه بین سنجه ها در شکل ۱ نمایش داده شده است.

شکل (۱) - وزن بیرونی عوامل (اعداد داخل پرانتز معناداری وزن ها را نشان می دهد).

بر اساس نتایج مندرج در شکل ۱، عوامل اقتصادی شامل نرخ بهره، شاخص سطح عمومی قیمت ها و مالیات در تجدید ارزیابی های شرکت های ایرانی نقش دارند. همچنین از بین عوامل بازار، تنها واکنش سهامداران معنادار است. همچنین از بین عوامل مرتبط با صنعت، نرخ رشد، بازده و نوع صنعت برای تبیین عوامل تعیین کننده تجدید ارزیابی معنادار هستند. علاوه براین، برآوردها نشان داده است که کلیه ابعاد عوامل شرکتی شامل اهرم مالی، عملکرد، اندازه دارایی ها، نقدینگی، زیان، کاهش جریان نقدی عملیاتی، اندازه شرکت و نرخ رشد شرکت در تجدید ارزیابی دارایی ها نقش دارند. همچنین یافته ها نشان داد که عوامل قانونی و انگیزه های مدیران در تجدید ارزیابی های هیچگونه دخالتی ندارند.

۳- ضرایب مسیر مدل ساختاری

ضرایب مسیر معادل بتای استاندارد شده در رگرسیون خطی می باشد. اگر ضریب مسیر از دیگری بزرگتر باشد اثر آن بر متغیر پنهان درون زا بیشتر است.

جدول (۵) ضرایب مسیر مدل ساختاری

احتمال آماره	ضریب مسیر	نماد	سازه پنهان
0/000	0/786	Latent Variable 1	عوامل اقتصادی
0/318	0/394-	Latent Variable 2	عوامل قانون و مقررات
0/156	0/093	Latent Variable 3	عوامل بازار
0/000	0/721	Latent Variable 4	عوامل صنعت
0/000	0/768	Latent Variable 5	عوامل شرکتی
0/208	0/076	Latent Variable 6	عوامل انگیزه های مدیریت

نتایج نشان داد که از بین سازه های پنهان، سه عامل **اقتصادی، صنعت و شرکتی** در تعیین تجدید ارزیابی دارایی های شرکت نقش معنادار دارند که در بین این عوامل نقش عوامل اقتصادی با ضریب ۰/۷۸۶ اهمیت بیشتری دارد.

بحث و نتیجه گیری

یکی از بسترهای پژوهشی که در رابطه با تجدید ارزیابی دارایی های ثابت به ویژه در بازارهای نوظهور و در حال توسعه شکل گرفته است، تبیین مؤلفه های تعیین کننده آن است. در بازار ایران نیز علیرغم اینکه تجدید ارزیابی دارایی ها در یک دهه اخیر توجه بسیاری از قانون گذاران، فعالان اقتصادی و بازار سرمایه را به خود جلب کرده است، اما تقریباً شواهدی در مورد عوامل تعیین کننده آن وجود ندارد که به همین جهت، تحقیق حاضر درصدد است تا به شناسایی عوامل تعیین کننده تجدید ارزیابی دارایی های ثابت بر اساس ادبیات های ایرانی بپردازد. در این پژوهش عوامل تعیین کننده تجدید ارزیابی دارایی های ثابت بر اساس ادبیات نظری به عوامل اقتصادی، قانونی، بازار، صنعت، شرکتی و انگیزه های مدیران تفکیک شده و برای هر کدام از آنها معیارهایی در نظر گرفته شده است. نتایج از برآورد مدل ساختاری نشان داده است که عوامل اقتصادی شامل نرخ بهره، شاخص سطح عمومی قیمت ها و مالیات در تجدید ارزیابی دارایی های شرکت های ایرانی نقش دارند. همچنین از بین عوامل بازار، تنها واکنش سهامداران معنادار است. در همین راستا از بین عوامل مرتبط با صنعت، نرخ رشد، بازده و نوع صنعت برای تبیین عوامل تعیین کننده تجدید ارزیابی معنادار هستند. علاوه براین، برآوردها نشان داده است که کلیه ابعاد عوامل شرکتی شامل اهرم مالی، عملکرد، اندازه دارایی ها، نقدینگی، زیان، کاهش جریان نقدی عملیاتی، اندازه شرکت و نرخ رشد شرکت در تجدید ارزیابی دارایی ها نقش دارند. همچنین یافته ها نشان داد که عوامل قانونی و انگیزه های مدیران در تجدید ارزیابی دارایی های هیچگونه دخالتی ندارند.

یافته های این پژوهش می تواند دستاوردهای قابل ملاحظه ای برای فعالان حرفه حسابرسی و نهادهای ناظر به واسطه برآورد ریسک حسابرسی به همراه داشته باشد. نتایج این پژوهش نشان می دهد که تجدید ارزیابی دارایی ها تابع عوامل اقتصادی، بازار، صنعت و شرکتی قرار می گیرد و تحت تاثیر عوامل قانونی و انگیزه های مدیریتی نیست. بر همین اساس، این موضوع می تواند محاسبه و کاربرد سطح اهمیت، توسط حسابرسان را دچار اختلال کند. بنابراین پیشنهاد می شود حسابرسان در محاسبه و به کارگیری سطح اهمیت در شرکت های تجدید ارزیابی شده، تأمل داشته و معیارهای غیرکمی را در قضاوت های خود دخیل نمایند. همچنین، حسابرسان باید در برآورد ریسک حسابرسی، محرک های احتمالی مدیریت صاحبکار برای رفتار فرصت طلبانه پس از تجدید ارزیابی را مورد توجه قرار دهند. پیشنهاد می گردد اداره حسابرسی سازمان بورس و اوراق بهادار صورتهای مالی حسابرسی شده و گزارش حسابرسان شرکتهای تجدید ارزیابی شده را از منظر موضوع و یافته های این تحقیق مورد مطالعه و ارزیابی بیشتری قرار دهند.

همچنین، برای پژوهش آینده نیز پیشنهاد می شود تا پیامدهای تجدید ارزیابی دارایی های ثابت به واسطه مدل پیشنهادی این پژوهش مورد بررسی قرار گیرد.

فهرست منابع

۱. ایمانی، کریم؛ فخاری، حسین. (۱۴۰۱). "مدلی برای اندازه گیری پیچیدگی کار حسابرسی با استفاده از مدل سازی معادلات ساختاری". *مجله مطالعات تجربی حسابداری مالی*. ۷۵ ص ۱۶۴-۱۲۵
۲. بولو، قاسم؛ حسنی القار، مسعود. (۱۳۹۸). "بررسی رابطه بین بیش اطمینانی مدیریت و تجدید ارائه صورت مالی". *مجله تحقیقات حسابداری و حسابرسی*. انجمن حسابداری ایران، ۴۲ ص ۵۳-۷۰
۳. حاجیان، نجمه؛ یوسفی اصل، فرزانه؛ خلقی، رویا. (۱۴۰۰). "تجدید ارزیابی دارایی های ثابت و اثر آن بر عملکرد شرکت و بازده سهام". *فصلنامه حسابداری مالی*. ۴۹ ص ۸۶-۱۰۹
۴. خوشکار، فرزین؛ منیعی، زهرا؛ بختیاری، زهرا. (۱۳۹۹). "تأثیر تجدید ارزیابی دارایی های ثابت بر رابطه میان بیش اعتمادی مدیران و درماندگی مالی". *چشم انداز حسابداری و مدیریت*. ۴ ص ۱۱۳-۱۲۶
۵. صاحبقرانی، امیر عباس؛ سجلاتی، هادی. (۱۴۰۱). "بررسی ارتباط تجدید ارزیابی دارایی ها با نوسانات قیمت سهام و تحلیل رفتار سهامداران". *نشریه قضاوت و تصمیم گیری در حسابداری و حسابرسی*. ۱: ۱۱۷-۱۴۱
۶. محمد رضایی، فخرالدین؛ خسرویان، ایمان؛ دولت زارعی، احسان. (۱۳۹۹). "تجدید ارزیابی دارایی ها و مدیریت سود". *مجله علمی دانش حسابداری مالی*، ۷: ۶۱-۳۱.
۷. مهران، ساسان؛ کرمی، غلامرضا؛ سید حسینی، مصطفی. (۱۳۹۴). *تئوری حسابداری*، جلد دوم، انتشارات نگاه دانش.

8. Bae, J. , Lee, J. , & Kim, E. (2019). " Does fixed asset revaluation build trust between management and investors? ". **Sustainability**,11(13),3700.
9. Cho, Hyungjin & Chung, Ju Ryum & Jun. (2021) . " Fixed asset revaluation and external financing during the financial crisis: Evidence from korea" . **Journal of Pacific – Basin Finance ,Elsevier**,vol. 67©
10. Erni,F. & Satrio,K. (2019). "Determinants of Fixed Asset Revaluation Decision And its Impact on Market Reaction: A Comparative Study in Indonesia And Singapore". **Journal of Accounting And Investment**. Vol 20 ,no 2 .
11. Henseler, J. , Ringle, C. M. , & Sinkovics, R. R. (2009). " The use of partial least squares path modeling in international marketing". **In New challenges to international marketing**. Emerald Group Publishing Limited.
12. Messier Jr, W . F . ,Martinov-Bennie, N. ,& Eilifsen, A. (2005). " A review and integration of empirical research on materiality: Two decades later . Auditing". **A Journal of Practice & Theory**,24(2): 153-187.
13. Rahman, M. T. and Syed,Z,H,(2020). "Dose Fixed Assets Revaluation Create Avenues for Financial NumbersGame?Evidenc from a Developing Country",**Juornal of Asian Financ , and5 Business** vol 7No 9,293-304.
14. Scott, W. R. ,& O Brien, P. C. (1997). **Financial accounting theory** (Vol. 343). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
15. Song, Y. , & Pae, J. (2019). " The impact of appraisal quality on the voluntary disclosure of asset revaluation". Asia-pacific **Journal of financial Studies**,48(5), 615-639.
16. Sellhorn, T . , and C . Stie. (2021). " Fair Value Measurement for Long - Lived Operation Assets: Research Evidence". **European Accounting Review**. 28,3:573-603

17. Seng, D. , & Su,J. (2009). " Managerial incentives behind fixed asset revaluations: evidence from New Zealand Firms". **Working paper Series**, (3)
18. Tay, I. C (2009). Fixed asset revaluation: management incentives and market reactions. Doctoral **dissertation,Lincol University**, USA
19. Yossi, D & Sofyan, S & Ridwan. (2018). " Factors Inflvencing Asset Revaluation by Indonesian listed companies in IFRSs implementation". **Advances in Social science,Education and Humanities Research**.

Explanation the Determinants of the Fixed Asset Revaluation

Vahid Ghaffari

PhD , Department of Accounting, Faculty of Economics and Administrative Science, university of Mazandaran, Babolsar, Iran

Esfandiar Malekian Kaleh Basti¹©

Professor, Department of Accounting, Faculty of Economics and Administrative Science ,University of Mazandaran ,Babolsar ,Iran

Ghodratollah Barzegar

Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Economics and Administrative Science, University of Mazandaran, Babolsar ,Iran

(Received: September 30, 2023; Accepted: September 4, 2023)

One of the most controversial topics that is always in the focus of standards developers, investors, the scientific community and professional members is fixed assets revaluation. Such a tool is considered challenging for companies because it is an official process for updating the book value of fixed assets in order to provide relevant information, and on the other hand, it may be affected by the opportunistic motives of managers to cover and hide poor performance. For this reason, the purpose of this research is to identify its determining factors in the Iranian market, which has expanded in recent years. In this study, the determining factors of revaluation of fixed assets have been classified into six economic, legal, market, industry, corporate, and managerial motivations, and they have been analyzed by PLS method during the period of 2010-2019. The statistical population of this research includes all the companies admitted to the Tehran Stock Exchange in the period of 10 years and taking into account the conditions of active stock symbol and non-membership in financial, brokerage, banking and insurance groups.

The findings showed that economic, market, industry and corporate factors play a role in revaluation of assets, and legal factors and motivations of managers have no involvement in such. The findings of this research can bring significant achievements for audit professionals and supervisory institutions through the assessment of audit risk.

Keywords: : Revaluation, Fixed Assets, Factor Analysis.

¹ e. malekian@umz. ac. ir© (Corresponding Author)